

TRANSPARENTNOST AKCIOVÝCH SPOLEČNOSTÍ

Josef Kotásek

Zákon č. 134/2013

- Rozeslána dne 31. května 2013
- Zákon nabývá účinnosti třicátým dnem ode dne jeho vyhlášení

Možná alternativní řešení?

- „jakýkoliv zásah do stávajícího stavu bude spjat s poměrně velkým zatížením soukromého sektoru. Na druhou stranu zde existuje veřejný zájem na transparentnosti podnikatelského prostředí. Zprůhlednění vlastnických struktur akciových společností může zčásti zabránit i únikům peněz do šedé ekonomiky. Stejně tak zprůhlednění transakcí, při nichž dochází k poskytování veřejných prostředků, může mít preventivní účinek před odváděním peněz do šedé ekonomiky a může vést k odhalení osob páchajících trestnou činností. Potřeba přijmout nějaká opatření může vyplynout i ze srovnávací komparace, kdy velká část právních ráď Evropské unie má určitou ať už veřejnoprávní nebo soukromoprávní regulaci. Na potřebu urychleného řešení přijmout regulaci listinných akcií na majitele v České republice upozorňují i různé mezinárodní organizace. Za zmínku stojí například Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj či Mezinárodní měnový fond“.

Možná alternativní řešení II

- „ponechání regulace na úrovni veřejného práva. Změna by spočívala v zásahu pouze do veřejnoprávních předpisů. Příslušná omezení by se týkala pouze vytypovaných oblastí, v nichž by byly vymezeny zákonné podmínky transparentnosti a veřejnoprávní sankce za porušování takových podmínek. Většina konzultujících subjektů však tuto změnu považuje za nedostatečnou“.

Zvolené řešení

- akciovým společností se do budoucna nabídnou různé varianty, jak naložit s listinnými akciemi na majitele, aby došlo ke zprůhlednění akcionářské struktury. Uvažuje se o možnosti zaknihování akcií u Centrálního depozitáře, povinné imobilizaci listinných akcií na majitele, nebo povinné změny podoby listinných akcií. Problematika bude řešena samostatným zákonem, který zároveň novelizuje stávající obchodní zákoník, zákon o cenných papírech a zákon o podnikání na kapitálovém trhu.

Zahraníčí

- Právní úprava akcií v evropských zemích se značně liší. Listinné akcie na majitele nejsou zakázány např. v Německu, Velké Británii či Polsku. Další státy tyto akcie omezují, byť ne vždy zakazují. Často se cituje Zpráva OECD Tax Cooperation 2010, ale! není pravda, že by v EU listinné akcie na majitele nebyly, to ostatně ani tato zpráva netvrdí. Nutno si všimnout, že nejvýznamnější evropské jurisdikce a také ty nejúspěšnější (Velká Británie, Nizozemí, Lucembursko či Německo) tyto akcie nezakazují, byť mají navazující ochranu v oblasti veřejných zakázek apod

SRN

- Existuje zásadně svobodná volba, zda akcie společnosti budou emitovány jako akcie na majitele, nebo jako akcie na jméno.
- Povinnost k vydání akcií na jméno existuje pouze v určitých případech, kdy je s takovou akcií spojeno nějaké právo nebo povinnost. Speciální úprava platí v daňově-poradenských a auditorských společnostech, které smějí vydávat pouze vinkulované akcie na jméno.

Rusko a Ukrajina

Ukrajina

Akciové společnosti s akciemi na majitele nejsou povoleny.

Rusko

Akcie na majitele jsou zakázány. Mnoho společností s akciemi na jméno je ale vlastněno nejrůznějšími společnostmi v offshorových jurisdikcích, jejichž majitelé jsou známi buď ve velmi omezené míře, nebo vůbec.

Cíl zákona

- zákon upravuje změnu listinných akcií na majitele, které nejsou imobilizovány, na listinné akcie na jméno a s tím související povinnosti akciových společností
- možnost ověření identifikace akcionáře je důležitá pro orgány veřejné moci (např. orgány činné v trestním řízení, soudy, správce daně, BIS, FAÚ), které mohou získat pro účely výkonu své činnosti informace o akcionářské struktuře přímým dotazem u relevantních finančních institucí (v případě imobilizovaných akcií u depozitáře uvedeného v obchodním rejstříku) již podle platných právních předpisů

Možnosti „úniku“

- změna formy akcie
- změna podoby (zaknihování akcie)
- Imobilizace

- Sporné: dopady § 777 ZOK

Změna formy ex lege

- K 1. lednu 2014 se mění listinné akcie na majitele, které nejsou imobilizovány, na listinné akcie na jméno; k tomuto dni rovněž dochází k odpovídající změně stanov společnosti. K účinnosti změny formy podle věty první se nevyžaduje zápis do obchodního rejstříku.
- Úprava změny formy akcií v zákoně upravujícím právní poměry obchodních společností a družstev se nepoužije.

Stanovy

Představenstvo společnosti uvede stanovy do souladu s odstavcem 1 a podá návrh na zápis změny formy akcií podle odstavce 1 do obchodního rejstříku nejpozději do 30. června 2014.

- Převádí-li akcionář akcii, jejíž forma se změnila, vyznačí na akcii své jméno a další údaje nezbytné k jeho identifikaci.

Postup při změně formy akcií

- Akcionáři předloží akcie na majitele společnosti k vyznačení nezbytných údajů nebo k výměně za nové akcie na jméno a sdělí společnosti údaje potřebné pro zápis do seznamu akcionářů nejpozději do 30. června 2014.
- Akcionář, který je v prodlení s plněním těchto povinností, není po dobu prodlení oprávněn vykonávat práva spojená s akciemi, ohledně nichž je v prodlení.

Postup při změně formy akcií II

- Nejpozději 3 měsíce před 30. 6. 2014 společnost uveřejní způsobem určeným pro svolání valné hromady společnosti výzvu k předložení akcií a oznámení o následcích spojených s prodlením.
- Zda dojde k výměně akcií nebo pouze k vyznačení změn na dosavadních akciích, rozhodne představenstvo.

Důsledky prodlení ve vztahu k dividendě

- Rozhodne-li společnost o rozdělení zisku v době, kdy je akcionář v prodlení s plněním povinnosti, právo na dividendu k akciím, s nimiž je v prodlení, mu nevznikne.

Výměna akcií a datum emise

- Výměna akcií není veřejnou nabídkou investičních cenných papírů podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu.
- Jako datum emise, uvádí-li se, se na nových akciích na jméno uvede den, kdy představenstvo rozhodlo o nahrazení akcií na jméno novými.

Možnosti úniku - immobilizace

- Novela PKT § 93a: **Zvláštní ustanovení o imobilizovaných cenných papírech + § 112 PKT**

Pokud emitent rozhodne o imobilizaci podle zákona upravujícího cenné papíry již vydaných cenných papírů, postupuje přiměřeně podle právních předpisů upravujících přeměnu listinných cenných papírů na zaknihované cenné papíry. Při uložení cenných papírů do hromadné úschovy může emitent též rozhodnout o nahrazení všech listinných cenných papírů, které mu byly vráceny nebo které byly prohlášeny za neplatné, hromadnou listinou nebo několika hromadnými listinami.